

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

პ რ ო ე ქ ტ ი

„გურიის, იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის
სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების
საერთო ფორუმი სახელმწიფო მმართველობის
რეფორმის საგზაო რუკის მონიტორინგისთვის“

ცაგერის მუნიციპალიტეტში,
საჯარო მმართველობის
რეფორმის გატარების პროცესში,
მოსახლეობის საჭიროებათა
შეფასების ანგარიში

ეს პუბლიკაცია შექმნილია ევროკავშირის მხარდაჭერით.
მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია
„მენარმე ქალთა ფონდი“ და შესაძლოა, რომ იგი
არ გამოხატავდეს ევროკავშირის შეხედულებებს.

შესავალი

საჯარო მმართველობის რეფორმის (PAR) წარმატებით განხორციელება ფუნდამენტურ როლს თამაშობს საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის გზაზე და საქართველოს წარმატებული განვითარების და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამალღების უმთავრეს წინაპირობას წარმოადგენს. რეფორმის მიმდინარეობის პროცესში მოქალაქეთა გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა აღნიშნული რეფორმის წარმატების სანინდარია, რაც უზრუნველყოფს არამართო ქვეყნის დემოკრატიული, ღია და კარგი მმართველობის დანერგვას, არამედ ზრდის მოსახლეობის ნდობას პოლიტიკური სისტემების მიმართ და აძლიერებს მიღებული გადაწყვეტილებების ლეგიტიმურობას.

COVID-19-ის ვირუსით გამოწვეულმა პანდემიამ კიდევ უფრო ნათლად გამოკვეთა საჯარო მმართველობის რეფორმის ჯეროვნად გატარების აუცილებლობა, განსაკუთრებით კი ელექტრონული მმართველობის დანერგვის მიმართულებით, რაც მოქალაქეებს, დისტანციურად, მარტივად და ოპერატიულად, ყოველგვარი დამატებითი ბიუროკრატიული პროცედურების გარეშე, საკუთარი პრობლემების და საჭიროებების ადგილობრივი ხელისუფლებისთვის გაცნობის და გადაჭრის შეაძლებლობას მისცემს.

ადგილობრივ დონეზე საჯარო მმართველობის რეფორმის ეფექტიანი განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, კულტურულ-ჰუმანიტარული ფონდი „სოხუმი“, მენარმე ქალთა ფონდთან

და იმერეთის მეცნიერთა კავშირ „სპექტრთან“ პარტნიორობით ახორციელებს პროექტს „გურიის, იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების საერთო ფორუმი საჯარო მმართველობის რეფორმის საგზაო რუკის მონიტორინგის მიზნით“, რომელიც მხარდაჭერილია ევროკავშირის მიერ.

წინამდებარე კვლევა ჩატარდა აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, „მენარმე ქალთა ფონდის“ დაკვეთით და ხელმძღვანელობით ორგანიზაციების - ა(ა)იპ „აქტიური მოქალაქე - ანგარიშვალდებული ხელისუფლება“, ა(ა)იპ „ქალთა უფლებებისა და თანასწორობის

„ცენტრი“ - მიერ. ის მოიცავს ცაგერის მუნიციპალიტეტში ადგილობრივი საჭიროებების კვლევას მოქალაქეთათვის მომსახურების მიწოდების კუთხით PAR ამოცანების კონტექსტში. კვლევის შედეგად გაკეთებული მიგნებები, შემუშავებული რეკომენდაციები წარედგინება ადგილობრივ ხელისუფლებას, სხვა შესაბამის სტრუქტურებს და მოხდება მათი ადგილობრივ პოლიტიკაში ასახვის ადვოკატირება.

1. საჭიროებათა კვლევის მიზანი და მეთოდოლოგია

მოქალაქეთა საჭიროებათა კვლევის მიზანია ცაგერის ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ მოქალაქეთათვის განეული მომსახურების ეფექტიანობის, გამჭვირვალობის და ინკლუზიურობის შესწავლა და შეფასება; მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინფორმაციების საფუძველზე კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავება ადგილობრივი მომსახურების გაუმჯობესებისათვის.

კვლევის ამოცანებია - მოქალაქეთა საჭიროებების შესწავლის შედეგად გამოვლენილი პრობლემების და გამოწვევების ადვოკატირება შესაბამის უწყებებში ადგილობრივ და ეროვნულ დონეზე; მოქალაქეთა პრიორიტეტული საკითხების ინტეგრირება მუნიციპალიტეტის სამოქმედო გეგმაში.

კვლევის მეთოდოლოგია - კვლევა ჩატარდა ტრიანგულაციური მიდგომით, რომელიც ითვალისწინებს რაოდენობრივ და თვისებრივ მეთოდოლოგიის გაერთიანებასა და ერთობლივ გამოყენებას. უშუალოდ საველე სამუშაოებამდე შემუშავდა კვლევის გზამკვლევი და კითხვარები: თვითადმინისტრირებადი კითხვარი რაოდენობრივი

კვლევისთვის, თვისებრივი კვლევისთვის - არასტრუქტურირებული კითხვარი სიღრმისეული ინტერვიუს ჩასატარებლად და ასევე, ფოკუს ჯგუფის გზამკვლევი.

კვლევის ფარგლებში მოხდა ცაგერის მუნიციპალიტეტში ადგი-

ლობრივი საჭიროებების შეფასება მოქალაქეთათვის მომსახურების მიწოდების კუთხით, PAR ამოცანების კონტექსტში. შეფასება განხორციელდა შემდეგი მიმართულებებით: გამჭვირვალობა, ეფექტიანობა, ინკლუზიურობა.

შერჩევის ერთობლიობა - კვლევის გენერალურ ერთობლიობას წარმოადგენდნენ ცაგერის მუნიციპალიტეტის მოქალაქეები. აღნიშნული კვლევა არის რეპრეზენტატიური, რადგან მასში გაერთიანებულია რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის შედეგები და იძლევა განზოგადების საშუალებას.

შერჩევა - კვლევის ჩასატარებლად გამოყენებული იქნა როგორც კლასტერული, ასევე კვოტური შერჩევის პრინციპი. მან მოიცვა სხვადასხვა დემოგრაფიული პროფილის მოქალაქეები. სულ, რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში გამოკითხული იყო 150 რესპონდენტი, ხოლო თვისებრივი კვლევის ფარგლებში ჩატარდა 3 ფოკუს ჯგუფი (თითოეულში მონაწილეობდა 5-6 რესპონდენტი) და 4 სიღრმისეული ინტერვიუ. სულ 27 რესპონდენტი, 19 ქალი და 8 კაცი.

მთლიანად კვლევამ მოიცვა 177 რესპონდენტი, მათ შორის 101 ქალი, 76 კაცი.

კვლევის მონაცემთა ანალიზი განხორციელდა პროგრამა SPSS საშუალებით.

კვლევის ჩატარების დრო - 2021 წლის მაისი-ივნისი.

კვლევის შეზღუდვები - კვლევა ჩატარდა კოვიდ-19-ის პანდემიასთან დაკავშირებული შეზღუდვების პირობებში, რის გამოც რესპონდენტთა ნაწილთან დაკავშირება მოხდა სატელეფონო კომუნიკაციით და ონლაინ-რეჟიმში.

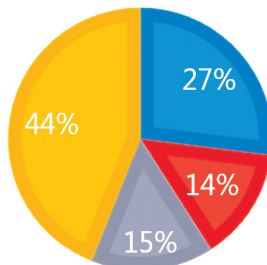
2. კვლევის სოციალურ-დემოგრაფიული ბლოკი:

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში გამოიკითხა 150 რესპონდენტი - 82 ქალი და 68 კაცი. გამოკითხულთა უმეტესობა (56%) წარმოადგენდა 35-64 წ. ასაკობრივ ჯგუფს, თუმცა კვლევაში ასევე ჩართული იყვნენ 18-34 და 65+ ასაკის რესპონდენტებიც. კვლევის რეპრეზენტატულობას განაპირობებს ასევე ის ფაქტი, რომ გამოკითხვის მონაწილე რესპონდენტებს გააჩნიათ სხვადასხვა სტატუსი, განათლება, სოციალური მდგომარეობა და ა.შ.

გამოკითხულთაგან საშუალო განათლება ჰქონდა 29%, სრული უმაღლესი 53% და სპეციალური განათლება 18%-ს, მათგან 53% არის დაოჯახებული, 28% არ არის დაოჯახებული, 13% არის ქვრივი, ხოლო 6% განქორწინებული. მოხდა განსაკუთრებული სტატუსის გამოვლენა (თვალსაჩინოებისთვის - დიაგრამა N1):

განსაკუთრებული სტატუსის არსებობა

- სოციალურად დაუცველი
- იმულებით გადაადგილებული პირი
- მრავალშვილიანი მშობელი
- სხვა/ არ მაქვს

რესპონდენტების დასაქმების სტატუსი შემდეგია:

ა) უმუშევარი -24%;

ბ) საჯარო მოხელე / სახელმწიფოს მიერ დაქირავებული პირი - 25%;

გ) პენსიონერი -11%;

დ) თვითდასაქმებული (მენარმე, მეურნე) - 21%;

დ) საბიუჯეტო ორგანიზაცია -15%;

ე) სტუდენტი / მოსწავლე - 3%. რესპონდენტების 12%-მა უარი განაცხადა ეპასუხა, რამდენი იყო მათი შემოსავალი.

ყველაზე ხშირია პასუხი, რომ რესპონდენტების ოჯახის საშუალო თვიური შემოსავალი (ნებისმიერი ფულადი შემოსავლის ჩათვლით) არ აღემატება ხუთას ლარს (40%). 900 ლარამდე აქვს შემოსავალი 27%-ს და მხოლოდ 16 %-ს - უფრო მეტი. გამოკითხულთა 5%-ის შემოსავალი 100 ლარზე ნაკლებია.

3. კვლევის ძირითადი მიზნებები

3.1. გამჭვირვალობა

რამდენად არიან ინფორმირებული საჯარო რეფორმის თაობაზე: რაოდენობრივი მონაცემების მიხედვით, ინფორმირებულია გამოკითხულთა 71% (პასუხების „დიახ“ და „ნაწილობრივ“ ჯამი). პასუხი „არა“ – 26%. მონაცემთა გაფილტვრა უჩვენებს, რომ ქალები უფრო ინფორმირებულნი არიან (74%), ვიდრე - კაცები (66%). სხვაობაა სსხვადასხვა ასაკობრივი კატეგორიის რესპონდენტებში: 43 წლამდე რესპონდენტების 80%-ია ინფორმირებული. 34-64

– 76% და 65 წელზე ზევით - 50%. ინფორმაციის წყაროდ სახელდება არასამთავრობო ორგანიზაციები - 37%, ტელევიზია - 27%, ხელისუფლების წარმომადგენლები - 22%. შედარებით დაბალია რეფორმაზე ინფორმაციის მიღების ხარისხი ინტერნეტით (სოციალური ქსელები) და აქ ასაკობრივ კატეგორიას აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა (ყველაზე დაბალი ასაკობრივი კატეგორიაა 20%, ყველაზე მაღალი - 8%).

თვისებრივი მონაცემები განმარტავენ, რომ მუნიციპალიტეტში დგას ინტერნეტის და, განსაკუთრებით, ხარისხიანი ინტერნეტის გამოკვეთილი დეფიციტი. ინფორმაციის მიწოდება, ძირითადად, ხდება საჯარო შეხვედრებით, სატელეფონო კომუნიკაციით.

რესპონდენტები ხშირად მიუთითებდნენ, რომ მათთვის პირველი რიგის პრობლემას წარმოადგენს გეოგრაფიული მდებარეო-

ბის გამო ინტერნეტის მიწოდების შეფერხებები „აი, მე, მაგალითად, ვცხოვრობ ისეთ სოფელში, სადაც თუ სპეციალური დამჭერი ანდა არ დაიდგა მეორე სოფლის თავზე, ინტერნეტს მოსახლეობა ვერ დაიჭერს, შესაბამისად, სოფელი აღვი, მაგალითად, სრულადაა მოწყვეტილი ამ სიკეთით სარგებლობის საშუალებას“ (ინტერვიუ, მერიის სპეციალისტი).

ძირითადად, თვისებრივი კვლევის რესპონდენტები მიიჩნევენ, რომ აქვთ გარკვეული ინფორმაცია საჯარო მმართველობის რეფორმის თაობაზე და მეტწილად პოზიტიურ შეფასებას აძლევენ, რადგან ხედავენ, რამდენად შეუძლია თუნდაც ელექტრონული მომსახურების საკითხს, შეცვალოს სერვისის მიღების პირობები, დაზოგოს მოქალაქე ბიუროკრატიული პროცედურებისგან.

„ელექტრონული მართვის სისტემის დანერგვა ამ რეფორმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დეტალია. მე მისარგებლია ვებგვერდით და იქვე მქონდა საშუალება, გავრკვეულვიყავი ბიუჯეტირების, შშმ პირთა დახმარებისა და პროგრამების ნიუანსებში“ – (ფოკუს-ჯგუფი, შშმ ბავშვის მშობელი). *„ელექტრონული სისტემით მომსახურებამ ჩაანაცვლა ბიუროკრატიული ბარიერები, პირადად მეც, სამსახურეობრივად რამდენჯერმე დამჭირდა და მერიაში ამ სისტემით ვისარგებლე“ (ფოკუს ჯგუფი - კერძო სექტორი).*

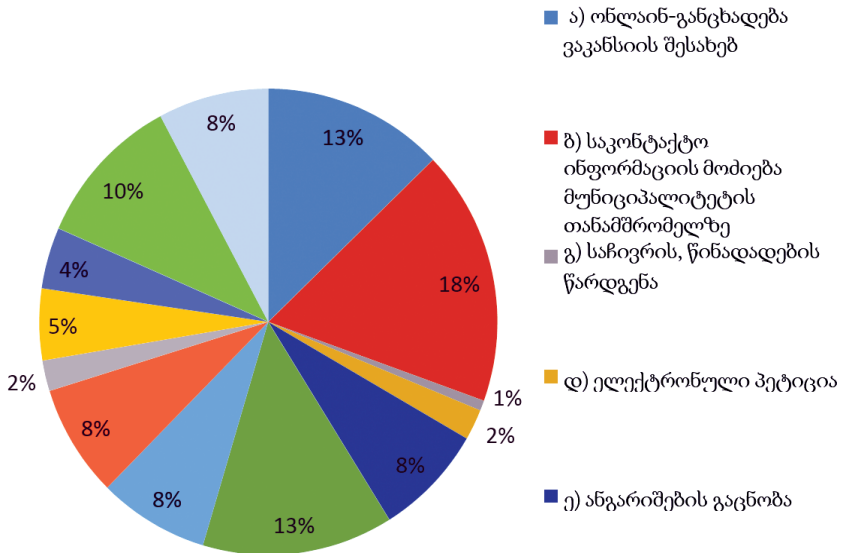
მოქალაქეები აღნიშნავენ, რომ ბევრად მეტია მოქალაქეებთან კომუნიკაცია და ინფორმაციის გაცვლა, ამაში ადგილობრივი სტრუქტურების გარდა აქტიურადაა ჩართული სამოქალაქო სექტორიც. ბევრს ჰქონდა ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ 2020 წელს ცაგერის მუნიციპალიტეტი გამჭვირვალობის ანგარიშვალდებულების ინდექსით მუნიციპალიტეტთა პირველ ათეულში მოხვდა. გამოიკვეთა მოქალაქეთა კატეგორია, რომელიც

დაინტერესებულია საკითხით და ეძებს ინფორმაციებს: „ჩვენი სკოლის სამოქალაქო განათლების პედაგოგი არის სამუშაო ჯგუფის [ცაგერის მუნიციპალიტეტის საჯარო მმართველობის რეფორმის მონიტორინგის სამუშაო ჯგუფი] წევრი და მასთან ბევრჯერ მქონია საუბრები რეფორმის სიკეთეებსა და ხარვეზებზე“ (ფოკუს-ჯგუფი, სკოლის პედაგოგი). თუმცა დისკუსიების დროს ხშირად იყო ხაზგასმული მოქალაქეთა მხრიდან ნაკლები ინტერესი. მათ გარკვეულ ნაწილს არ აქვს ინფორმაცია, რას მოიცავს რეფორმა, რამდენი ცვლილება მოაქვს მას, თუნდაც, საჯარო მოხელეთა კვალიფიკაციის გაზრდის, მომსახურების გაუმჯობესების კუთხით, რომელიც მასაც აძლევს განუხაზვრელ საშუალებას - ჩაერთოს ადგილობრივ პროცესებში, მიანოლოს თავისი ინიციატივა, გამოთქვას კრიტიკული შენიშვნა. თვისებრივ კვლევაში ასევე გამოიკვეთა სხვა ხელისშემშლელი ფაქტორი: მოქალაქეების მხრიდან სათანადო უნარების არქონა, რომელიც ასევე აფერხებს მათთვის არსებული სერვისების დაუბრკოლებელ მიღებას და კომუნიკაციას ადგილობრივ სტრუქტურებთან. რესპონდენტებმა იმსჯელეს ამ საკითხების გადაჭრის გზებზე:

„პრობლემაა ადამიანების ინდიფერენტულობა, რადგან მათ არ იციან, რა მნიშვნელობა აქვს ამ რეფორმას მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდის თვალსაზრისით. საჭიროა ამ ადამიანებთან მეტი მუშაობა“. „საჭიროა, ყველა თემში ვინმემ აიღოს თავზე ამ საკითხზე მოსახლეობის ინფორმირება, სპეციალურად გამოიყოს ადამიანები, რომლებიც მიეხმარებიან მათ, ვისაც სათანადო უნარ-ჩვევები არა აქვს“ (ფოკუს ჯგუფი, შშმ ბავშვების მშობლები).

ელექტრონული მომსახურების გამოყენების პრაქტიკა: რაოდენობრივმა კვლევამ უჩვენა, რომელი ელექტრონული მომსახურების გამოყენება უფრო ხშირად ხდება მუნიციპალიტეტში. დეტალურად იხ. დიაგრამა N2:

რომელი მუნიციპალური ელექტრონული მომსახურება გამოგიყენებიათ?

რაოდენობრივი კვლევის მასალებით გამოიკვეთა, რომ მოქალაქეები ელექტრონულ მომსახურებაზე უფრო მეტად თვლიან თავს ინფორმირებულად, ვიდრე საჯარო მმართველობის რეფორმაზე - ზოგადად. (ინფორმირებულთა რაოდენობა - 82%. მათ შორის

„ინფორმირებული“ -36%, „მეტნაკლებად ინფორმირებული“ - 46%). „არ არის ინფორმირებული“ - 16%. 2% კი საერთოდ არ არის დაინტერესებული ამ ინფორმაციით. ყველაზე მეტმა რესპონდენტმა გამოიყენა: საკონტაქტო ინფორმაციის მოძიება მუნიციპალიტეტის თანამშრომელზე - 18%; ონლაინ-განცხადება ვაკანსიის შესახებ - 13%.

კვლევის ექსპერტები, ელექტრონულ სერვისებზე საუბრისას, ერთხმად აღნიშნავენ, რომ ელექტრონული მართვის სისტემაზე გადასვლა ძალიან დროული და აუცილებელია. გლობალურმა პანდემიამ თვალსაჩინო გახადა ელექტრონული კომუნიკაციის აუცილებლობა და მნიშვნელობა. თავიდან მეტი იყო უნდობლობა და ნიჰილიზმი, მაგრამ თანდათან გაქრა სკეპტიციზმი, რადგან ამკარად გამოჩნდა მისი ყველა უპირატესობა: *„ჩვენს მუნიციპალიტეტში ელექტრონული სერვისები თავიდან არ იყო სრულყოფილი. თუმცა რეფორმის მიმდინარეობის პროცესში თანდათან დაიხვეწა ონლაინ გვერდი და დღეს, შეიძლება ითქვას, რომ მოსახლეობისთვის ელექტრონული მართვის სისტემა მარტივად ხელმისაწვდომია. ამას ხელი შეუწყო ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების გააქტიურებამაც და მათ მიერ ეტაპობრივად ჩატარებულმა სამუშაომ, რომელსაც ისინი ახორციელებენ ამ კუთხით“* (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

პოზიტიური მომენტების პარალელურად ყურადღება გამახვილდა სირთულეებზეც: *„საჯარო მმართველობის რეფორმის ყველაზე დიდი გამოწვევაა მოქალაქეებისთვის მომსახურების მიწოდების გამარტივება, მათთვის ინფორმაციის მიწოდება, გარკვეული მექანიზმების დანერგვა“* (ფოკუს-ჯგუფი, სსო).

„ხელმისაწვდომი არის იმ თვალსაზრისით, რომ ღიაა და გამჭვირვალე, მაგრამ ინტერნეტის სიჩქარი და ხარისხით, ასევე სათანადო უნარ-ჩვევების ნაკლები ცოდნით, ხელმისაწვდომობაში სერიოზული ჩავარდნებია“ (ინტერვიუ, მერიის სამსახურის უფროსი).

„რაც არ უნდა მინოდებული იყოს ინფორმაცია მოსახლეობისთვის, სანამ ეს პრობლემა არ გადაიჭრება, არ იქნება სრულყოფილი ელექტრონული მომსახურების მიღება“ (პედაგოგი, ფოკუს-ჯგუფი).

რაოდენობრივი კვლევის რესპონდენტებმა გამოკვეთეს საკითხები, რომლებზეც უნდა გაკეთდეს აქცენტი რეფორმის პროცესში მოსახლეობისთვის მინოდებული მომსახურების გასაუმჯობესებლად. ყველაზე ხშირად დასახელდა: განსაკუთრებით მონყვლადი ჯგუფების (მაგ. მრავალშვილიანი, მარტოხელა დედების, ძალადობის მსხვერპლი ქალების, ბავშვების, შშმ პირების და სხვა) საჭიროებებზე და პრიორიტეტებზე მორგებული მომსახურების შეთავაზება (26%); სახელმწიფო ელექტრონულ სერვისებზე საზოგადოების დროული და სრულფასოვანი ინფორმირება (ტელევიზიით, საინფორმაციო შეხვედრებით, საინფორმაციო ფლაიერებით, ფეისბუქით, ვებგვერდით) - 21%; მომსახურების მიღების პროცესის გამარტივება - 13%; მომსახურების რაოდენობის და ტერიტორიული დაფარვის გაზრდა (ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად) - 11%; საჯარო მოხელეთა კომპეტენციის გაზრდა - 10% და საჯარო მოხელეთა ანაზღაურების გაზრდა -3%.

საკითხი, ვის საჭიროებებზე უნდა იქნეს ყურადღება გამახვილებული ადგილობრივი რესურსების განაწილებისას გამოიკვეთა შშმ

პირები, იძულებით გადაადგილებული მოსახლეობა, როგორც ერთ-ერთი ყველაზე მონყვლადი ჯგუფი. მონანილეთა აზრით, ხანდაზმულები, მიუხედავად მარტოხელა მოხუცის სტატუსისა, არ უნდა დარჩნენ ყურადღების მიღმა, თუ ამ მომენტში მოკლებული არიან ღირსეული სიბერის პირობებს. განსაკუთრებული ფოკუსი გაკეთდა ახალგაზრდების მიმართ მზრუნველი პოლიტიკის საჭიროებაზე, რათა ისინი საბოლოოდ არ გაუუცხოვდნენ რეგიონს, ექნეთ აქ დამკვიდრების სურვილი და მოტივაცია. ეკონომიკური გაძლიერების საჭიროების მქონე ჯგუფად დასახელდა ქალებიც. *„მიგრაციის ასეთი მასშტაბების პირობებში აუცილებელია მეტი ყურადღება გამახვილდეს ახალგაზრდების პრობლემებზე, ასევე ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების მიმართულებითაც, კარგი იქნება, თუ ადგილობრივი არასამთავრობო სექტორი თვითმმართველობაში ადვოკატირებას გაუწევს ამ საკითხებს“ (ფოკუს-ჯგუფი, ინდმენარმე).*

როგორც ინტერვიუების რესპონდენტები აღნიშნავენ, *„რჩება სოფლად მცხოვრები ისეთი მოქალაქეები, რომლებმაც საერთოდ არ იციან ასეთი სერვისების არსებობა. უნდა გაგრძელდეს საინფორმაციო და ცნობიერების ამაღლების კამპანია, როგორც ჩვენი, თვითმმართველობის, ასევე არასამთავრობო სექტორის მხრიდან. ეს აუცილებელია, მინიმუმ, ერთი წელი მაინც, რომ ჩვენ რალაც შედეგზე გავიდეთ“ (მერიის ახალგაზრდული განყოფილების ხელმძღვანელი).*

ამ საკითხის უზრუნველყოფისთვის, სხვა რესპონდენტთა აზრით, აუცილებელია სოფლებში სპეციალური ცენტრების არსებობა (ინტერნეტი, ტექნიკური აღჭურვილობა). მერის წარმო-

მადგენელთა ოფისებში სათანადო ტექნიკური პირობების შექმნა მდგომარეობას შეცვლის. .

„ამჟამად ველოდებით პროექტის განხორციელებას, სადაც მუნიციპალიტეტის მერის წარმომადგენელთა ოფისები თემებში აღიჭურვება კომპიუტერებით, ინტერნეტით და ეს ძალიან დაეხმარება მოსახლეობას ინფორმაციის მიღებაში“ - (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

საკითხს ყურადღება დაეთმო ფოკუს-ჯგუფის დისკუსიებზეც: *„თუნდაც პატარა ბანერები და საინფორმაციო რგოლი მუნიციპალიტეტის თვითმმართველობების ელექტრონულ გვერდებზე, გაზრდიდა ცნობადობას ამ მიმართულებით“ (ფოკუს ჯგუფი, დიასახლისი).*

„მე ვარ პენსიონერი, ვცხოვრობ რაიონიდან მოშორებით, და იმის ცოდნა, რომ შემიძლია მუნიციპალური მომსახურეობა მივიღო აქ ჩამოუსვლელად, ძალიან კარგია. ინფორმაციის ნაკლებობაა იმ უკმაყოფილების მიზეზი, რაც ჩვენს საზოგადოებაშია“ (ფოკუს ჯგუფი, პენსიონერი ქალი).

გამოიკვეთა, რომ სხვადასხვა ელექტრონული სერვისიდან, რომელსაც გამოკითხული მოსახლეობა იყენებს ადგილობრივი მომსახურების მისაღებად, თანაბარი პოპულარობით (29%) სარგებლობს მერიისა და მუნიციპალიტეტის ოფიციალური ფეისბუქგვერდი, ასევე აქტიურად გამოიყენება მოქალაქის პორტალი www.my.gov.ge (14%), ხოლო საკრებულოსა და სამხარეო ადმინისტრაციის ვებგვერდებს გამოკითხულთა მხოლოდ 1% სტუმრობს.

3.2. მომსახურების ეფექტიანობა

მუნიციპალიტეტის მომსახურების ეფექტიანობის შეფასება დაეყრდნო გამოკითხული რესპონდენტებისა და თვისებრივი კვლევის მონაწილეების მოსაზრებებს მუნიციპალიტეტის მიერ მიწოდებული სერვისების მოცულობაზე, მიზნობრიობაზე, ხარისხზე, მოქალაქეების მიერ მიღებულ სარგებელზე, არსებულ საჭიროებებზე, გამონწვევებზე.

გამოკითხულ რესპონდენტთა უმრავლესობისთვის (53%) თვით-მმართველობის უწყებებისთვის სერვისების მისაღებად ელექტრონული ფორმით მიმართვა მარტივ პროცედურას წარმოადგენს. მათ 19 %-ს უსარგებლია ელექტრონული ჩანერის პრინციპით, რათა შეხვედროდა სასურველი უწყების წარმომადგენელს. საინტერესოა, რომ მსგავს სერვისზე ინფორმაციას არ ფლობდა გამოკითხულთა 14%, ხოლო 67%-ს არ მიუღია ეს მომსახურება.

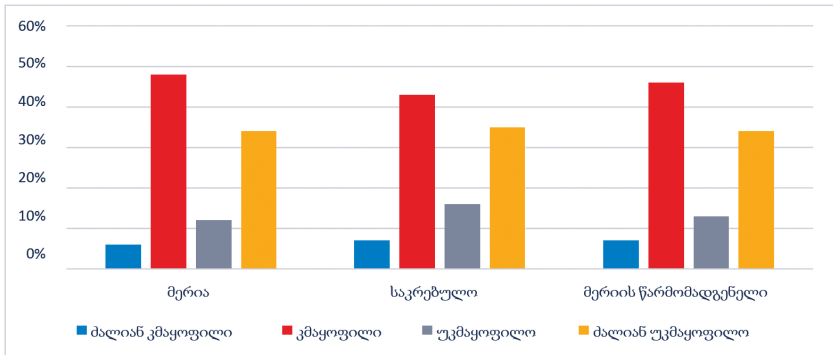
მათგან, ვინც გამოიყენა ელექტრონული ჩანერის პრინციპი, 52% კმაყოფილია ზოგადად მიღებული მონაცემებით.

კვლევის მონაწილეთა ინფორმაციით, ონლაინ გვერდზე გვხვდება ინფორმაცია ბიუჯეტის, შესყიდვების, სხვადასხვა ადმინისტრაციული ხარჯების შესახებ. მუშაობს ცხელი ხაზი, ასევე არსებობენ საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელი პირები, რომელთაგანაც დაინტერესებულ პირებს შეუძლიათ მიიღონ კანონით გათვალისწინებული ინფორმაცია.

„ყველა ინფორმაცია, რომელიც საჯაროა, არის მუდმივად განახლებადი და ხელმისაწვდომი. ვებგვერდზე ჩაშენდა ფანჯარა „მოითხოვე ინფორმაცია“, საიდანაც განცხადების განთავსება ძალიან მარტივია“ (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

რაოდენობრივი კვლევის მონაცემებით, არაერთგვაროვანია რესპოდენტთა შეფასებები თვითმმართველობისგან მიღებულ მომსახურებაზე: 63%-ის თქმით, მათ მიერ წარდგენილი პრობლემა სრულად ან ნაწილობრივ მოგვარდა, 6%-ის მოსაზრებით თვითმმართველობის წარმომადგენლებს პრობლემის მოგვარების მცდელობაც არ ჰქონიათ, 11%-ის პრობლემა არ მოგვარებულა და მათგან 4%-ს ამის შესახებ არ მიუღია წერილობითი, არგუმენტირებული პასუხი.

გამოკითხული რესპოდენტების მიერ დაფიქსირებული პასუხები / შედეგები განსხვავდება იმის მიხედვით, თუ რომელ უწყებას (მერია, საკრებულო, მერიის წარმომადგენელი) მიმართა რესპოდენტმა. განსხვავება ნათლად ჩანს ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე - N3:

სერვისები და მოქალაქეთა საჭიროებები: თვისებრივი კვლევის მონაწილეთა პოზიციით, მოქალაქეთა საჭიროებები და გამოკვეთილი პრობლემები მეტნაკლებად ასახულია პროგრამულ ბიუჯეტში, ინფრასტრუქტურული ობიექტების დაგეგმარებაში.

პრიორიტეტების შესწავლა, ძირითადად, არასამთავრობო ორგანიზაციების კვლევებში და თვითმმართველობის წარმომადგენლებთან მათ ღია შეხვედრებზე ხდება.

რესპონდენტები მიიჩნევენ, რომ თვითმმართველობის მიერ მიწოდებული სერვისები მოქალაქეების საჭიროებებზე გავლელია, თუმცა შეიძლება ეს სერვისები უფრო ეფექტიანი გახდეს. ამ კუთხით მოქალაქეთა სპეციფიკური ჯგუფების საჭიროებათა კვლევის / ანალიზის პრაქტიკა მუნიციპალიტეტში ნაკლებად არის და მნიშვნელოვნად თვლიან კვლევებს და შესაბამის ანალიზს სხვადასხვა სფეროში, რათა თვითმმართველობის მუშაობა უფრო ეფექტური და მოსახლეობის განსაკუთრებით მოწყვლად ჯგუფებზე მაქსიმალურად მორგებული გახდეს. „იქნებ, ადგილობრივ ბიუჯეტში გამოიკვეთოს 45 წლიდან საპენსიო ასაკამდე „არმისული“ ადამიანების ინტერესები, მათი გაძლიერება, ეს ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან ისინი არიან ჰაერში გამოკიდებულები - არ არიან დასაქმებული, ისეთი ასაკი არა აქვთ, რომ მიიღონ პენსია, ამიტომ „ჩაგრებიან“ (ინტერვიუ, სსო-ს წრმომადგენელი).

„მუნიციპალიტეტის სამსახურების მხრიდან მიწოდებული მომსახურების ეფექტიანობის ხარისხის შესწავლა ხდება, მაგრამ არა სიღრმისეულად. კარგი იქნება ამ პროცესებში მოსახლეობისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართვა. უნდა გაძლიერდეს ამ მიმართულებით საკრებულოს როლიც“ (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

ფოკუს-ჯგუფის დისკუსიის მონაწილე ქალბატონები ძალიან მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ ქალების საჭიროებების შესწავლას, მათი ეკონომიკური მხარდაჭერის პროგრამებს, მაგალითად -

სოციალურ სანარმოებს, რაც მათი ოჯახების ეკონომიკურ გაძლიერებასთან ერთად სოციალურ სარგებელსაც მოიტანს.

სკოლის პედაგოგი მამაკაცები გამოთქვამენ პოზიციას, რომ ახალგაზრდა ოჯახების ხელშეწყობა აუცილებელია. უნდა შემუშავდეს ისეთი პროგრამები, რომელიც ხელს შეუწყობს სასწავლებლად წასული ახალგაზრდების რაიონში დაბრუნებას. გაჟღერდა წინადადება, დაინერგოს სტუდენტთა გაცვლითი პროგრამები: „სტუდენტების გაცვლითი პროგრამების შემუშავება ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის კვალიფიციური კადრებით შევსებას“.

სერვისების მიწოდების კუთხით პოზიტიურად იქნა შეფასებული საინვესტიციო გარემო:

„თითქმის მთელს მუნიციპალიტეტში მოგვარებულია ინფრასტრუქტურის მონესრიგება, აქტიურად მიმდინარეობს მუშაობა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და ფონდებთან“ (ფოკუს-ჯგუფი, სკოლის პედაგოგი კაცი).

განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭა მუნიციპალიტეტის საკურორტო პოტენციალს, რომელსაც მნიშვნელოვანი ეკონომიკური შენატანის გაკეთება შეუძლია მუნიციპალიტეტის ცხოვრებაში, ადგილობრივი მოსახლეობისთვის დამატებითი შემოსავლის მიღებაში.

„ცაგერს აქვს შესანიშნავი, უნიკალური კურორტები, სადაც მისასვლელი გზები არ არის მოწყობილი. აუცილებელია ამ კურორტების კეთილმოწყობა და დამსვენებლების მოზიდვა, რაც გამოიწვევს ეკონომიკურად მოძლიერებას“ (მცირე მენარმე).

თვისებრივი კვლევის მასალებით გამოიკვეთა სხვა პრობლემებიც, რომელთა გადაჭრა მოქალაქეებს პრიორიტეტულად მიაჩნიათ. მათ შორის - მოსახლეობისთვის სოფლის მეურნეობის პროდუქტების რეალიზაციაში დახმარების საკითხი; მცირე მენარმეობის მხარდაჭერის პროგრამები და თვითმმართველობის როლის გაზრდა მოსახლეობის ეკონომიკური გაძლიერების მხარდაჭერის მიმართულებით.

თვითმმართველობის საქმიანობის ეფექტიანობას აბრკოლებს ის, რომ ადგილობრივ დონეზე, რესპონდენტთა აზრით, არის კომპეტენციების გამიჯვნის საჭიროება - ბევრ სფეროში (განათლების, სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვის, ინფრასტრუქტურის და სხვა საკითხების).

როგორც ჩალრმავებული ინტერვიუს ექსპერტები, ასევე ფოკუს-ჯგუფების დისკუსიების მონაწილე მოქალაქეები ერთმნიშვნელოვნად უსვამენ ხაზს სხვადასხვა მიმართულებით თვითმმართველობის უფლებამოსილების გაზრდის საკითხს.

ექსპერტების პოზიციით, ჯეროვანი ტემპით არ ხორციელდება დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის პრინციპები და ბევრ საკითხში თვითმმართველობის უფლებამოსილება მხოლოდ ფორმალურია. მათი მოსაზრებით, ადგილობრივი თვითმმართველობა მაქსიმალურად უნდა იყოს ჩართული იმ საკითხების განხილვასა და მოგვარებაში, რომლებიც შეეხება ადგილობრივ მოსახლეობას. მაგალითად - ნებართვების და ლიცენზიების გაცემა ბუნებრივი რესურსით სარგებლობაზე, მეტი მონაწილეობა - სოციალურად დაუცველი ოჯახების განსაზღვრაში და სტატუსის მინიჭებაში, უფრო მეტი კომპეტენციები უნდა ჰქონდეს განათლების, სოფლის მეურნეობის, ჯანდაცვის და სხვა სფეროებში.

„მეტი უფლებამოსილება უნდა ჰქონდეს გარემოსდაცვით საკითხებში, რადგან ჩვენს მოსახლეობას ძალიან ანუხებს ხე-ტყისა და ჭიგოს ჭრის საკითხები, განიცდიან დისკრიმინაციას“ (ფოკუს-ჯგუფი, იურისტი).

გამოთქმული მტკიცე პოზიციებით თვითმმართველობა აუცილებლად უნდა განკარგავდეს მის ტერიტორიაზე არსებულ უძრავ ქონებას, თვითონ უნდა განსაზღვრავდეს და ანიჭებდეს ფუნქციას ამა თუ იმ შენობასა თუ მიწას. ასევე მნიშვნელოვანია, მოქალაქეებმა იცოდნენ, რომ მათ საჭიროებებს ადგილობრივი ხელისუფლება მოაგვარებს და არა ცენტრალური, ან რომელიმე სამინისტრო:

„ნლებია შენობები დანგრევის პირასაა. მაშინ როდესაც მუნიციპალიტეტი მას მიანიჭებდა ფუნქციას და გამოიყენებდა, რა საჭიროა, ქონების მართვის სააგენტო განკარგავდეს მუნიციპალურ ქონებას, რატომ უნდა ეხვეწებოდეს მას მუნიციპალიტეტი ამა თუ იმ უძრავი ქონების გადმოცემას“ (ფოკუს-ჯგუფი, ადგილობრივი მენარმე).

ასევე, არის პოზიცია, რომ ზოგიერთი მნიშვნელოვანი საკითხის გადანყვეტა უნდა იყოს დელეგირებული მუნიციპალიტეტზე შესაბამისი ფინანსური რესურსების გადაცემით. მოსახლეობისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია დარწმუნებული იყოს იმაში, რომ ნებისმიერი საკითხი ადგილზე წყდება. „როდესაც მოქალაქე იღებს მონაწილეობას არჩევნებში და შემდეგ იგივე მოქალაქეს ეუბნები, რომ „ეს ჩემი კომპეტენცია არაა“ -ეს უკვე არაა ეფექტური. ცენტრალიზებულად ისეთი საკითხების მოგვარება, როგორცაა შეშა, სამშენებლო მასალები, სოციალური დახმარების საკითხი და უამრავი ყოფითი თემები მოქალაქეებში იწვევს უნ-

დობლობას და აზრს კარგავს სხვა საკითხებზე მათი მხრიდან ჩართულობა“ (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

პრინციპულია კვლევის მონაწილეების დამოკიდებულება სოციალური დახმარების დანიშვნის საკითხისადმი. მათთვის მიუღებელია თვითმმართველობის ნების იგნორირება და მინიმალური გავლენა. პოზიციას ამ საკითხზე აჟღერებენ როგორც რიგითი მოქალაქეები, რომლებიც თვითმმართველობას უცხადებენ ნდობას, არამედ ექსპერტები და ინტერვიუს რესპონდენტი საჯარო მოხელეებიც: „აქ უფრო ვიცი ძლიერი და სუსტი მხარეები, ვიდრე იქ, სადღაც, ცენტრში. მაგალითად, „სოციალური ქულების“ მინიჭების თემა, რამდენი მაგალითი ვიცი, რომ მართლა გაჭირვებულებს არა აქვთ დახმარება და შედარებით ძლიერს კი აქვს“ (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

ითქვა, რომ მნიშვნელოვანია საჯარო მოხელეთათვის თანაბარი პროფესიული განვითარებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების შესაძლებლობები. სამუშაოს შეფასების სისტემის საკითხზე საუბრისას უფრო ზოგადი შეფასება ისმოდა, თუმცა გაჟღერდა პოზიციაც, რომ პერიოდულად რაღაც კითხვები ჩნდება, რომელზეც აუცილებელია ობიექტური პასუხის გაცემა და ამ კუთხით გამოყენებულია მერიის შიდა აუდიტი.

„პატარა მუნიციპალიტეტი ვართ და ყველამ კარგად ვიცი, სად რა რისკი არსებობს, ვერ ვიტყვით თამამად, რომ იდეალურ ვარიანტში ვართ, პირიქით, კითხვები ნამდვილად არსებობს ზოგ შემთხვევებში, საბიუჯეტო ორგანიზაციებში, რომლებიც სტრუქტურულად მერიას ექვემდებარებიან, ამ თემებზე შიდა აუდიტი მუშაობს“ (მერიის სამსახურის უფროსი).

3.3. ინკლუზიურობა

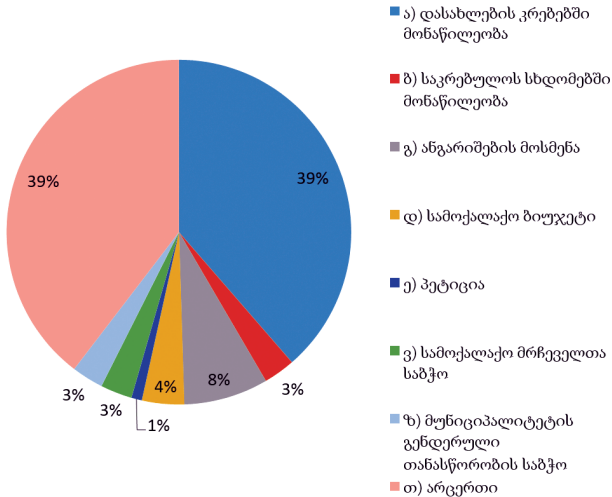
კვლევის ერთერთ თემას წარმოადგენდა მოქალაქეთა მონაწილეობის საკითხი, არსებული პრაქტიკა, გამოწვევები. გამოიკვეთა, რომ კვლევის მონაწილეთა აზრით, მოქალაქეთა ჩართულობა, უპირობოდ მნიშვნელოვანია, თუმცა, რესპონდენტთა 15%-ის მოსაზრებით, ადგილობრივი საჯარო მოხელეები ამას ვერ აცნობიერებენ. 47%-ს მიაჩნია, რომ ეს საჭიროება მხოლოდ ნაწილობრივ არის გაცნობიერებული, ხოლო 21% ნათლად ხედავს საჯარო მოხელეების მხრიდან ამ ფაქტის მნიშვნელობის გააზრებას.

არაერთგვაროვანია გამოკითხულთა მოსაზრება, თუ კონკრეტულად რა საკითხებში ხდება მოქალაქეთა ჩართულობის ნახალისება. ყველაზე ხშირად დასახელდა შემდეგი თემები: ადგილობრივი პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესი 26%; მოქალაქეთა საჭიროებების იდენტიფიცირება 19%; მუნიციპალური პროგრამების შემუშავება 18%; ადგილობრივი ბიუჯეტის განხილვა 17%.

საინტერესოა, რომ ხშირად (39%) რესპონდენტებს სურვილიც არ ჰქონიათ, რომ მომსახურებასთან დაკავშირებულ ხარვეზებზე მიეწოდებინათ ინფორმაცია შესაბამისი უწყებისთვის. ეს შესაძლებლობა ჰქონდა გამოკითხულთა 25%-ს, ხოლო 36%-ს არ ჰქონია ამის საშუალება. ის 25%, რომელსაც ჰქონია მსგავსი გამოცდილება, უკუკავშირისთვის იყენებდა შემდეგ გზებს: პირადი შეხვედრა შესაბამისი უწყების წარმომადგენელთან 65%; მუნიციპალიტეტის ფეისბუქგვერდზე / ვებგვერდზე პოზიციის დაფიქსირება - 23%, წერილი - 12%.

რესპონდენტების გამოცდილება განსხვავდებოდა სამოქალაქო ჩართულობის ფორმების ცნობადობასა და გამოყენების თვალსაზრისითაც: **დიაგრამა N4:**

სამოქალაქო ჩართულობის რომელი ფორმა გამოგიყენებიათ?

თვისებრივ კვლევაში მოქალაქეებს მოჰყავდათ მაგალითი, როცა მათი ცალკეული თუ ჯგუფური ინიციატივა მხარდაჭერილი იყო მუნიციპალიტეტის მიერ. მაგალითად - სოფლის მხარდაჭერის პროგრამის პრიორიტეტები, სანიაღვრე არხების განმედა და ა.შ.. მათ ხაზი გაუსვეს, რომ შესაბამისი აქტიურობის შემთხვევაში მუნიციპალიტეტისგან ხელისშეშლა არ ჰქონიათ. მიუხედავად ამისა, აღიარებენ, რომ მოსახლეობა, ძირითადად, ინერტულია სამოქალაქო მონაწილეობისადმი. საკითხს იგივე შეფასება მიეცა სიღრმისეული ინტერვიუს რესპონდენტების მხრიდან: „კანონი აძლევს საშუალებას მოსახლეობას, ჩაატარონ კრებები, აირჩიონ სოფლის რჩეული, წარადგინონ განცხადებები და მოითხოვონ შესაბამისი რეაგირება ჩვენის მხრიდან, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს არ ხდება“ (საჯარო მოხელე).

გამოკითხულმა რესპონდენტებმა გამოყვეს სხვადასხვა საჭი-

როება თვითმმართველობასთან კონსტრუქციული დიალოგისა და მეტი ჩართულობის უზრუნველსაყოფად: კონსულტაციის მიზნით, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლების პერიოდული შეხვედრები მოქალაქეებთან - 41%; მუნიციპალური პროგრამების შემუშავების და ბიუჯეტის განხილვის პროცესში მოქალაქეების ჩართვა - 21%; მოქალაქეთა ინიციატივების გათვალისწინება სამოქალაქო ბიუჯეტის პრაქტიკის გაძლიერების გზით - 21%; უფრო მეტი დარგობრივი პროფილის / სპეციფიკურ საკითხებზე პასუხისმგებელი საჯარო მოხელის შტატის არსებობა 9%.

სამოქალაქო ბიუჯეტირების მნიშვნელობას აღიარებენ თვისებრივი კვლევის მონაწილეებიც და მიესალმებიან ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ დაწყებულ დიალოგს საკითხთან დაკავშირებით.

როგორც რაოდენობრივ კვლევაში გამოჩნდა, მოსახლეობა იცნობს სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს, რომლებიც ჩართულნი არიან ადგილობრივ პოლიტიკურ დიალოგში. გამოკითხულთა 40%-მა იცის ასეთი ერთი ორგანიზაცია მაინც, 49%-მა ერთზე მეტი, ხოლო სამზე მეტი 11%-ისთვის არის ცნობილი. მათ საქმიანობას კი 58% აფასებს, როგორც ეფექტურს.

სხვადასხვაგვარია, რესპონდენტთა შეფასებით, სამოქალაქო ორგანიზაციების როლი საჯარო მმართველობის რეფორმის განხორციელებაში. ძირითადად, ეს მოსაზრებები შემდეგნაირად გადანაწილდა:

მოსახლეობის საჭიროებების მიტანა ხელისუფლებასთან - 54%; ინფორმირება / განათლება - 42%; მოქალაქეთა უფლებების დაცვა - 34.7%; მოქალაქეთა სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მხარდაჭერის ღონისძიებების განხორციელება - 31%;

მოსახლეობასა და ადგილობრივ ხელისუფლებას შორის დიალოგის / ადგილობრივი ჩართულობის ხელშეწყობა

- 30%; ადგილობრივ დონეზე არსებული პრობლემის გადაწყვეტის ადვოკატირება - 27%; რეფორმის მიმდინარეობის კონტროლი / მონიტორინგი - 22%.

რესპონდენტებმა ასევე აღნიშნეს ის ძირითადი მიმართულებები, რომლებზეც საჭიროდ მიაჩნიათ ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან მეტი ადამიანური და ფინანსური რესურსების მიმართვა. ეს მიმართულებებია: ჯანდაცვა - 56%, სოციალური დახმარება - 52%, ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობა და შესაბამისი გარემოს შექმნა ადგილებზე - 43%, ინფრასტრუქტურა - 37%, შშმ პირების ადაპტირებული გარემო - 29%, მიუსაფარი ცხოველების მართვა - 27%, კულტურა-განათლება - 27%, სასმელი წყალი - 23%, პარკები და გამწვანება - 15%, მზრუნველობამოკლებული მოხუცების მხარდაჭერის სერვისები 13%, სურსათის უვნებლობა 12%, სანიაღვრე ქსელი 11%, საზოგადოებრივი ტრანსპორტი - 10%, სპორტული ღონისძიებები - 10%, ძალადობის მსხვერპლ ქალთა საჭიროებაზე მორგებული მხარდაჭერის სერვისების შექმნა - 8%, წყალარინება (კანალიზაცია) - 7%, სარწყავი წყალი / ირიგაცია - 6%.

თვისებრივ კვლევაშიც გამოიკვეთა იგივე საჭიროებები, მაგალითად - შშმ პირებისთვის ადაპტირებული გარემოს და მიზნობრივი პროგრამების კუთხით არსებული ხარვეზები; ასევე ყურადღების მიღმა დარჩენილი ზოგიერთი მოწყვლადი ჯგუფების ინტერესები, მაგალითად

- უმწეო ხანდაზმულები. ითქვა, რომ ჯერ კიდევ არაა გათვალისწინებული გენდერული ბალანსით შედგენილი პროგრამები და არის ძალადობის მსხვერპლების დახმარების უფრო მიზნობრივი

პროგრამების საჭიროება, რომლის ადვოკატირებაშიც ხედავენ არასამთავრობო სექტორის როლს და განსაკუთრებით გამოყოფენ ინფორმირების, განათლების, მონიტორინგის მიმართულებებს.

ადგილობრივი საჯარო მოხელეები გამოხატავენ პოზიციას, რომ ადგილობრივ მმართველობაში უნდა დაინერგოს ისეთი მექანიზმები, რასაც მოყვება მოქალაქეთა ჩართულობის გააქტიურება. „ისინი თავად უნდა იღებდნენ გადაწყვეტილებას და ჩვენ, ადგილობრივი ხელისუფლება უნდა ამოვუდგეთ მხარში მათი იდეების განხორციელებას“ (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

სამოქალაქო ორგანიზაციების როლის საკითხზე საუბრისას გამოიკვეთა პოზიციები, რომ სამოქალაქო სექტორის ფუნქცია ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელების პროცესში ძალიან მნიშვნელოვანია: „მეორე წელია ადგილობრივი სამოქალაქო ორგანიზაციები ახორციელებენ მონიტორინგს საჯარო მმართველობის რეფორმის განხორციელების კუთხით. ეს ძალიან დროული და კარგი საქმეა, რადგან მათ მიერ მოცემული რეკომენდაციების საფუძველზე საჯაროობისა და ანგარიშვალდებულების კუთხით გამოსწორდა მდგომარეობა“ (ინტერვიუ, საჯარო მოხელე).

კვლევის სხვა მონაწილეებიც მიესალმებიან არასამთავრობო სექტორის გააქტიურებას და ახალი ორგანიზაციების ჩამოყალიბებას. თვითმმართველობის წარმომადგენლების მიერ ითქვა, რომ ცაგერში 4 არასამთავრობო ორგანიზაციაა და მათ მიმართ მოლოდინი მაღალია:

„საჭიროა, ჩვენ მეტად ვენდოთ ასეთ ორგანიზაციებს, მათ აქტიურობაზე ძალიან ბევრი რამეა დამოკიდებული. ყველა ორ-

განიზაციას ვიცნობთ და მათი წარმომადგენლები ჩართულები არიან კომისიებში“ (საჯარო მოხელე).

ერთეული ნიჰილისტური განწყობების მიუხედავად, მსგავსი პოზიცია აქვთ საზოგადოების რიგით წარმომადგენლებსაც: „ყველა კვლევა იმას აჩვენებს, რომ სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა ინვესტს მოსახლეობის გაძლიერებას და მმართველობის მიმართ ნდობის გაზრდას. საკმაოდ ბევრი რამ გავიგეთ, მათი მეშვეობით, საჯარო მმართველობის რეფორმის შესახებ“ (ფოკუს-ჯგუფი, სკოლის პედაგოგი).

მოქალაქეთა ჩართულობის ფორმებში უფრო ხშირად დასახელდა სოფლის კრებებში მონაწილეობა. დამოკიდებულება ისეთი მექანიზმების ქმედითობის საკითხისადმი, როგორიცაა მრჩეველთა საბჭო, გენდერული საბჭო - არაერთგვაროვანია. მხოლოდ რამდენიმე მოქალაქემ მიუთითა, რომ თანამშრომლობს გენდერულ საბჭოსთან. გულისტკივილი გამოითქვა იმის გამო, რომ არ არის დანერგილი სამოქალაქო ბიუჯეტი. არ არის აქტიურობა პეტიციის წარდგენის საკითხში და მოქალაქეები ეფექტურად ვერ იყენებენ სამოქალაქო გავლენის ამ მნიშვნელოვან მექანიზმს.

ვერ მოხდა პოზიციათა ჩამოყალიბება იმასთან დაკავშირებით, როგორი უნდა იყოს კერძო სექტორის როლი მუნიციპალიტეტის ცხოვრებაში. საინტერესო მოსაზრება ჰქონდა თავად სექტორის წარმომადგენელს, რომელსაც მიაჩნია, რომ „კერძო სექტორის პოტენციალის გამოყენება, მასთან თანამშრომლობის მექანიზმების დანერგვა, ინოვაციურ პროექტებში მათი ჩართულობა - ეს იდეალური მუნიციპალური მომსახურება იქნებოდა“, თუმცა თავადვე აღიარებს, რომ ეს საკითხი არ სარგებლობს პოპულარობით.

4. დასკვნა და რეკომენდაციები:

კვლევის მასალაზე გაკეთდა შემდეგი მიზნეზები - საჯარო მმართველობის რეფორმის განხორციელების და პროცესში ადგილობრივი მომსახურების გამჭვირვალობის, ეფექტიანობის, ინკლუზიურობის საკითხებზე:

საჯარო მმართველობის რეფორმა ცაგერის მუნიციპალიტეტში საშუალო დინამიკით, მაგრამ შეუფერხებლად ხორციელდება. ადგილობრივი ხელისუფლების და მოქალაქეების აქტიური ნაწილის მიერ სათანადოდ არის გაცნობიერებული მისი მნიშვნელობა.

გამჭვირვალობა: რეფორმის მთავარი ნიშნული, მომსახურების გაუმჯობესება, გარკვეული მიმართულებით, კერძოდ - ელექტრონული მომსახურების სახით - უკვე დანერგილია. ეს ეხება როგორც მოქალაქეებთან კომუნიკაციის, ღიაობის, ანგარიშვალდებულების საკითხს, ასევე სხვა კონკრეტული მომსახურების განევას. საჯარო ინფორმაცია, ვაკანსიები, ბიუჯეტი, მისი ცვლილებები, განკარგულებები, სხვადასხვა სოციალური პროგრამები, საჯარო მოხელეთა დეკლარაციები და სხვა საჯარო ინფორმაცია შესაბამის დროში აისახება ცაგერის მუნიციპალიტეტის ვებგვერდზე, ვაკანსიების სპეციალურ საიტებზე და ფეისბუქგვერდზე - „ცაგერის მუნიციპალიტეტი“.

როგორც ოფიციალური სტრუქტურების წარმომადგენლები, ისევე მოქალაქეები კმაყოფილებით აღნიშნავენ, რომ ცაგერის მუნიციპალიტეტი საქართველოს ყველაზე გამჭვირვალე და ანგარიშვალდებული მუნიციპალიტეტების ათეულშია.

მომსახურების ეფექტიანობა: მიუხედავად შეთავაზებულ მომსახურების ეფექტურობისა, ის ვერ არის სათანადოდ ეფექტიანი და ხელმისაწვდომი მოქალაქეებისთვის - ინტერნეტის მინოდების კუთხით არსებული პრობლემების გამო - და ეს სერიოზულ გამოწვევას წარმოადგენს.

მოქალაქეთა მხრიდან დაფიქსირდა სერვისების მიღების ხელშემწყობი ღონისძიებების საჭიროება და თემებში სპეციალურად აღჭურვილი ცენტრების დანერგვის აუცილებლობა. საბიუჯეტო პროგრამები, მიღებული მასალების ანალიზით, არ ეფუძნება სერიოზულ კვლევებს და ეფექტიანობის, გავლენის სისტემატიზირებულ შეფასებას. საჭიროებათა კვლევების პრაქტიკა არსებობს, მაგრამ არ არის სათანადოდ დანერგილი. გამოითქვა სურვილი, მუნიციპალიტეტის საკრებულო უფრო აქტიურად იყოს მონიტორინგის პროცესში ჩართული.

გამოიკვეთა გამოწვევა შშმ პირებისთვის საჭირო პროგრამების დანერგვის, ასევე ახალგაზრდების მუნიციპალიტეტში დამკვიდრების წამახალისებელი ზომების ნაკლებობის კუთხით. ყველა აღიარებს მუნიციპალიტეტიდან ახალგაზრდების გადინების შემაშფოთებელ ტენდენციას.

გამოიკვეთა მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენციალი და მისი გამოყენების კუთხით არსებული საჭიროებები. გამოწვევები, რის გამოც უდიდესი პოტენციალის მქონე კურორტები და ტურისტული ზონები მიმზიდველი არ არის დამსვენებლებისთვის (პირველ რიგში - შიდა გზები).

კვლევის მიგნებებით, მოქალაქეებისთვის სასურველია თვითმმართველობის განხორციელების პროცესში გამიჯნული იყოს მუნიციპალიტეტებისა და დარგობრივი სამინისტროების კომპე-

ტენციები. მაგალითად ბუნებრივი რესურსების, როგორცაა წყალი, სამშენებლო მასალები, ტყე და ასე შემდეგ, მართვის საკითხი.

განსაკუთრებული დამოკიდებულებაა ადგილობრივი ხელისუფლების როლის მიმართ სოციალურად დაუცველის სტატუსის განსაზღვრის პროცესში.

მოქალაქეთა მონაწილეობა: ყალიბდება პოზიტიური განწყობა სამოქალაქო ბიუჯეტირების საკითხის მიმართ და ის აღქმულია, როგორც მოქალაქეთა მონაწილეობის და დემოკრატიული მართვის ფორმა. ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციები ჩამოყალიბდნენ, როგორც მნიშვნელოვანი სამოქალაქო აქტორები და არის მოლოდინი, რომ მათ მეტი გავლენა ექნებათ ადგილობრივ პროცესებზე.

გააქტივებული მიზნების საფუძველზე გააქიფდა რეკომენდაციები: ადგილობრივ ხელისუფლებას:

აუცილებელია ცნობიერების ამაღლება საჯარო მმართველობის რეფორმის საკითხზე, მოქალაქეთათვის მის მიერ მოტანილი დივიდენდების გაცნობა, იმ საკითხების გამოკვეთა, რომელიც ადგილობრივი სამოქალაქო ჯგუფების და ხელისუფლების ერთიანობით უნდა განხორციელდეს. მაგალითად - სამოქალაქო ბიუჯეტირების საკითხი, ადგილობრივი საჭიროებების გამოვლენა და სოციალური, ეკონომიკური და სხვა პრიორიტეტების განსაზღვრა, მონიტორინგი.

მუნიციპალიტეტში სამოქალაქო ბიუჯეტირების, როგორც მოქალაქეთა მონაწილეობის ყველაზე ეფექტური ფორმის დანერგვისთვის მნიშვნელოვანია სხვა მუნიციპალიტეტებში არსებული პრაქტიკის შესწავლა, ფართო საზოგადოებრივი დიალოგის დაწყება და სათანადო ცნობიერების ხელშეწყობა, რათა მომზადდეს საფუძველი მომავალი წლების ბიუჯეტში დანერგვის-

თვის. ამ მიმართულებით მჭიდრო თანამშრომლობა ადგილობრივ არასამთავრობო სექტორთან.

- ✓ მოქალაქეებისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია თანაბრად მიუწვდებოდეთ ხელი ელექტრონულ მომსახურებაზე, ამისთვის ცენტრიდან მოშორებულ თემებში დროულად უნდა მოხდეს სათანადოდ აღჭურვილი „ცენტრების“ გამართვა, რათა

მოქალაქეებს მიეცეთ შესაძლებლობა, შეუფერხებლად ისარგებლონ მუნიციპალური მომსახურებით. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ხდება პანდემიის ვითარებაში, როცა მოქალაქეებს პერიოდულად ეზღუდებათ გადაადგილება.

- ✓ მუნიციპალიტეტის წინსვლაში განსაკუთრებულ ადგილს იკავებს ტურისტული პოტენციალის სწორი გამოყენება. მნიშვნელოვანია საკურორტო ადგილების ინფრასტრუქტურის დროული მონესრიგება, ინვესტიციების მოზიდვა, რათა მუნიციპალიტეტის მოსახლეობამ მიიღოს ეკონომიკური სარგებელი ტურისტულ მომსახურებაზე გათვლილი სხვადასხვა საქმიანობით.
- ✓ მუნიციპალიტეტის სპეციფიკა განსაზღვრავს ეფექტური ახალგაზრდული პოლიტიკის აუცილებლობას. საჭიროა განსაკუთრებული ორიენტაცია ახალგაზრდა ოჯახების მხარდაჭერაზე, მათთვის ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამების დანერგვაზე და სხვა ხელშემწყობ ღონისძიებებზე, რათა ადგილობრივი ყოფა გახდეს მიმზიდველი და შემცირდეს ახალგაზრდა ასაკის მოსახლეობის გადინება.
- ✓ საჭიროა განხორციელდეს უფრო სენსიტიური პოლიტიკა შშმ თემის მხარდასაჭერად. პირველ რიგში ეს ეხება სათანადო ინფრასტრუქტურას, მათი სოციალური, ჯანმრთელობის დაცვის ღონისძიებებს.

ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებს:

- ✓ მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტთან მჭიდრო თანამშრომლობა მოქალაქეთა პრობლემების იდენტიფიცირების, საჭიროებების გამოვლენის საკითხებში. ადგილობრივი სამსახურების მხრიდან მიწოდებული მომსახურების ეფექტიანობის ხარისხის მონიტორინგის კუთხით.
- ✓ თვითმმართველობასთან და აქტიურ სამოქალაქო ჯგუფებთან მჭიდრო დიალოგი სამოქალაქო ბიუჯეტირების პოპულარიზაციისთვის.
- ✓ საჭიროა კერძო სექტორის კორპორაციული პასუხისმგებლობის თაობაზე ცნობიერების ამაღლება მთლიანად საზოგადოებაში. მნიშვნელოვანია ამ პროცესებში მოსახლეობისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართვა. უნდა გაძლიერდეს ამ მიმართულებით საკრებულოს როლიც.

ცენტრალურ ხელისუფლებას:

- ✓ მნიშვნელოვანია ადგილობრივ დონეზე შეუფერხებლად მოხდეს დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის ყველა სარგებლის ასახვა; გადაიხედოს ადგილობრივი ხელისუფლების ფუნქცია სახელწიფო პროგრამების ბენეფიციარების განსაზღვრის საკითხში და გაეზარდოს უფლებამოსილებები, რათა მოხდეს სოციალური სამართლიანობის პრინციპის უკეთესი დაცვა.
- ✓ სასურველია დაჩქარდეს სამოქალაქო ბიუჯეტირების დაწესება მუნიციპალიტეტებში, სადაც მისი განხორციელება არ დაწყებულა არასავალდებულო ხასიათის გამო. მოხდეს შესაბამისი მეთოდოლოგიური და საკონსულტაციო უზრუნველყოფა; გამოცდილების გაზიარების, სპეციალისტების გაცვლის, სამოქალაქო დიალოგის ფართომასშტაბიანი კამპანიების ხელშეწყობა.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

კულტურულ-ჰუმანიტარული ფონდი „სოხუმი“

მის.: ქუთაისი, მგალობლიშვილის №6

ელ.ფოსტა: womansukhumi@gmail.com

ტელ.: (0431) 27 13 68

მობ.: +995 597 40 51 46

ვებ. გვერდი: www.fsokhumi.ge

<https://www.facebook.com/fsokhumi>

მენარმე ქალთა ფონდი

მის.: ქუთაისი, ლადო ასათიანის №68

ელ.ფოსტა: womenfund2003@gmail.com

ტელ.: (0431) 27 29 02

მობ. +995 592 67 91 91

ვებ. გვერდი: www.fwe.ge

<https://www.facebook.com/Fund-Of-Women-Entrepreneurs>

იმერეთის მხარის

მცენიერთა კავშირი „სპექტრი“

მის.: ქუთაისი, წმინდა ნინოს ქ., 9

ელ.ფოსტა: spectri@gmail.com

ტელ. (0431) 24 80 57

მობ. +995 599 57 05 16

ვებ გვერდი: www.spectri.org.ge

www.facebook.com/spectriGE